Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в Освенцімі
Університет прикладних наук в м. Ельблонг
Пряшівський університет
Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Становлення особистості: персоногенетичний контекст

Збірник тез доповідей

III Міжнародної науково-практичної конференції

Україна, Мукачево 23-24 квітня 2025 р.

Mukachevo State University
Psychology Chair
The Witold Pilecki State University in of Applied Sciences in Oświęcim
University of Applied Sciences in Elblag
Pryaszów University
Lesya Ukrainka Volyn National University

Personality Formation: Personogenetic Context

Collection of theses
III International Scientific and Practical Conference

Mukachevo April 23-24, 2025

УДК 159.923.2:159.922(043.2)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету (Протокол № 3 від 23.05.2025 р.)

С11

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції, 23-24 квітня 2025р., м. Мукачево / ред. кол. Л. І. Капітан (гол. ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2025. 157 с.

Редакційна колегія:
Капітан Л. І. – д. істор. н., професор (голова); Туріс І. Ю. – к. філол. н., доцент; Корнієнко І. О. – д. психол. н., професор; Щербан Т.Д. – д. психол. н., професор; Брецко І. І. – к. психолог. н., доцент; Воронова О. Ю. – к. психолог. н., доцент.

©Мукачівський державний університет, 2025

Таким чином, вивчення феномену мовної особистості політика є важливим напрямком лінгвістичних досліджень, виходячи з того, що він є своєрідним відбиттям явищ суспільно-політичної дійсності, віддзеркалює мовні тенденції, що превалюють на певному етапі соціально-політичного, наукового та культурного розвитку.

Література:

1. Деренчук Н. В. Деякі аспекти реалізації мовної особистості сучасного українського політика (на матеріалі мовлення Олега Тягнибока). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*: збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ „Фірма „Планер”, 2014. Вип. 19. С. 227–231.
2. Сотников А. В. Взаємодія вербальних та невербальних засобів комунікації у політичному дискурсі (на матеріалі британських політичних промов). *Лінгвістика XXI століття*. 2014. 2014. С. 162-170.
3. Аніканова Л. О., Єнікєєва С. М. Соціолінгвальні та лінгвопрагматичні параметри мовленнєвої поведінки Бориса Джонсона. *Збірник наукових праць. Нова філологія*. 2021. № 83. С. 16-23.
4. Луньова О. В. Мовна особистість Франкліна Делано Рузвельта. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*. 2014. Кн. 2. С. 130-135.
5. Євланова О. О. Мовна особистість політика на чеськомовному матеріалі промов Андрея Бабіша. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис».* 2022. № 11. С. 76-79.

УДК 159.923-042.52:37.018.32(043.2)

ГРИГОР’ЄВ О. В.
аспірант кафедри психології Мукачівського державного університету
Науковий керівник: ІНОКЕНТІЙ КОРНІЄНКО
доктор психологічних наук, професор кафедри психології
Мукачівського державного університету

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ФЕНОМЕНІВ ДЕПРИВАЦІЇ, ІЗОЛЯЦІЇ ТА ФРУСТРАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ПЕРЕБУВАННЯ В ІНТЕРНАТНОМУ ЗАКЛАДІ

У межах української системи інтернатних установ проблема депривації набуває особливої значущості з огляду на специфіку умов проживання дітей та дорослих, що характеризуються обмеженим доступом до соціальної взаємодії, недостатньою емоційною підтримкою, а також ускладненим формуванням автономності.

Разом з тим дослідження феномену депривації особистості в інтернатних закладах наштовхує на необхідність розмежування цього поняття від ізоляції та фрустрації. Дійсно, ці поняття за своєю суттю близькі, однак, якщо глибше зануритися у причинно-наслідкові зв’язки й аналіз множини чинників депривованості особистості, то стануть зрозумілими їхні відмінності.

Український дослідник психології депривації Я. Гошовський пропонує розуміти депривацію як “обмеження або позбавлення можливостей задоволення життєво важливих потреб, тобто це позначення такого психічного стану, який виникає внаслідок ускладнених екзистенційних обставин…” [1].

Депривація тісно пов’язана з блокуванням енергетичного потенціалу та

зовнішніми обмеженнями психологічної активності, що негативно впливає на взаємини в інтимній сфері, спричиняє відчуження у міжособистісних стосунках та знижує можливості реалізації у соціальній та професійній сфері життєдіяльності.

Депривація може розглядатися як динамічний процес, що характеризується впливом деприваційних чинників у часовій перспективі, а також як результат, що проявляється у вигляді специфічного стану. Вона виступає одночасно причиною та наслідком особистісної і соціально-психологічної дезадаптації осіб, які перебувають в інтернатних установах, спрямовуючи їхній психологічний розвиток у русло дезонтогенезу. Водночас особливо значущою є тривалість впливу деприваційних умов на особистість.
Існує залежність між тривалістю, часом і мірою позбавлення особистості від впливу деприваційних чинників та успішністю відновлення після деприваційного впливу особистості у перспективі [2]. Що більш ранніми є деприваційні впливи на особистість, тим глибшим є дефект, незворотність деонтогенезу і час, необхідний для відновлення нормального розвитку особистості.

У психологічному дискурсі поняття «депривація» має змістовну спорідненість із такими феноменами, як «фрустрація» та «ізоляція». Водночас депривація має більш пролонгований і стабільний характер порівняно з фрустрацією. Фрустрація — це психічний стан переживання невдачі, що виникає при наявності реальних або уявних нездоланних перешкод на шляху до якоїсь мети [3]. Коли ми говоримо про фрустрацію, важливо враховувати фрустраційну толерантність особистості, тобто стійкість до дії фрустраторів, що ґрунтується на здатності до адекватної оцінки фрустраційної ситуації і пошук варіантів її подолання.

Ізоляція, у свою чергу, трактується як стан соціального або сенсорного відокремлення індивіда чи групи, що може бути зумовлене як зовнішніми чинниками, так і особистим вибором. Це таке “почуття соціальної спустошеності й хворобливості, що виникає в результаті нездатності досягти інтимності” [3]. Ізоляція нагадує своєю суттю соціальну депривацію. Дійсно, ізольоване від суспільства перебування особистості в закладах закритого типу поглиблює соціальну депривацію. Однак, ізоляція виступає радше умовою перебування, а сенсорна депривація — психологічним станом особистості, спричиненим ізоляцією. Крім того, ізоляція може виступати і захисним механізмом для особистості, що феноменологічно нагадує синдром відчуження.

Такий стан здатен обмежувати соціальну взаємодію та сенсорне сприйняття, що може негативно впливати на психологічний стан особистості. Таким чином, ізоляція може виступати одним із чинників депривації, проте ці явища не є тотожними, оскільки не обов’язково досвід ізоляції призводить до депривації, і не кожна депривація є наслідком ізоляції.

У контексті дослідження психологічного стану осіб, які перебувають у закладах інтернатного типу системи соціального захисту (дитячі будинки, будинки-інтернати, геріатричні та психоневрологічні установи), актуальним

залишається аналіз і дослідження переплетених між собою феноменів: фрустрації потреб, ізоляції від зовнішнього світу та полімодальної депривації.

Література:

1. Гошовський Я. О. Феноменологія депривації: системний теоретико-емпіричний дискурс. *Психологія і суспільство: український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис.* 2011. № 1. С. 85–95.
2. Гошовська Д. Т., Гошовський Я. О. Психологічні особливості тривожності й саногенності депривованої особистості. *Психологічні перспективи*. 2022. Вип. 39. С. 56–68.
3. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с.

УДК 159.942:005.21:005.59:339.178.4:159.944.4(043.2)

ІНОКЕНТІЙ КОРНІЄНКО
доктор психологічних наук, професор кафедри психології
Мукачівського державного університету
ДЕМИДА П.В.
Мукачівського державного університету

РОЗВИТОК КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ У ТОРГОВИХ ПРЕДСТАВНИКІВ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ

Професія торгового представника пов'язана з високим рівнем психологічного стресу, зумовленим тиском щодо виконання планів продажів, частими відмовами клієнтів, інтенсивною конкуренцією, ненормованим робочим днем та необхідністю постійної комунікації й управління власними емоціями ("емоційна праця"). Хронічний стрес негативно впливає на психологічне благополуччя, професійну ефективність, призводить до емоційного вигорання та високої плинності кадрів у сфері продажів. В умовах економічної нестабільності та соціальної напруги, спричинених воєнними діями в Україні, ці стресогенні фактори можуть значно посилюватися. У зв'язку з цим, розвиток ефективних копінг-стратегій (стратегій подолання стресу) у торгових представників стає не лише засобом збереження їхнього психічного здоров'я, але й важливим чинником підтримки продуктивності та стабільності бізнесу.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та визначити психологічні особливості й шляхи розвитку ефективних копінг-стратегій у торгових представників в умовах професійного стресу.

Об’єкт дослідження – копінг-стратегії як механізм подолання стресових ситуацій. Предмет дослідження – психологічні особливості та фактори розвитку копінг-стратегій у торгових представників в умовах професійного стресу.

Теоретичний аналіз проблеми базується на трансакційній моделі стресу та копінгу Р. Лазаруса та С. Фолкман [1], згідно з якою стрес виникає внаслідок взаємодії між вимогами середовища та ресурсами особистості для їх подолання. Ключову роль відіграє когнітивна оцінка ситуації як загрозливої чи складної та оцінка власних можливостей впоратися з нею. Копінг-стратегії

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел./факс +380-3131-21109
Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua
E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua
Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: http://dspace.msu.edu.ua:8080
Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: http://msu.edu.ua/library/